

Professor Rieder an la Viamala

DA REINER SCHILLING,
TRANSLAZIUN BETTINA DASOLI

■ Igl professor Rieder e sto giast agl davos viamalaTalk da quest on an l'ustreia Viamala a Ziràn. El, sco econom ad agronom, à do rasposta sen temas agrars a politics regionals. «A, quegl e quel da Vals», à getg igl Casper Nicca. Ascheia vean la glied ad ancanuscher igl Peter Rieder. El e naschieu igls 1940 a Vals ad e carschieu sei an egna famiglia da purs. El à absolvo la matura a Mustér ad à fatg cariera scientifica suainter seas studis sco agronom. Dasperas à el ear ànc studagieu economia a Turitg ad e alura sto egn digls amprens economs agrars cun scolaziun moderna. Par el e quegl e sto la schànza da cooperar an la parscrutaziun a politica.

Peter Rieder motivescha igls seas argumaints sen moda a maniera economica.

FOTO J. MENOLFI

Cun quels pintgs margieus da las Alps dess nescher «egn liac noua ca carstgans vivan da libra viglia». Avantatgs da fusiuns da vashinadis veza Rieder agl rinforzament da forzas economicas.

Sco purtader da dezisiuns tigl agid da muntogna svizzer à Rieder grànda influenza sen la surdada da daners da promoziun. Par el dat igl dantant ear «projects transitorics», quegl en daners cun efect suspensiv par ex. stizuns da vischnànca. Da l'otra vart vut igl agid da muntogna ear pussibilitar novas tgossas a sirar risicos ca bancas egn betga prontas da purtar. An lùnga vesta san quellas investiziuns ear stgafir novas plazas da lavur. Rieder investescha ple bugent an egn manaschi cun schànzas da svilup, ca funcziunescha, ca an novs projects.

Parc natiral sainza svilup

«Vus dastgez betga spitgear, c'igls parcs schleian igls voss problems economicos.» Rieder bagliafa d'avertura economica a da svilups da zonas, da las qualas igl vean poc near anzuma betga fatg diever. El cre betga ve d'egn profit economic da quellas instituziuns. Igl vigni cuntanschieu megna poc creaziun da valor. El dubitescha ear igl profit economic da l'infrastructura ad igl digl trafic public an la periferieia.

An conex cun la garanzeia da gudogn da manaschis agricoli gi Rieder, c'el vegi ànc mai sustanien agroturisem near activitads da gudogn accessorio. Par el quantan manaschis stabils a sans.

Manaschis cun 30 antocen 40 ha vean igl ear igls proxims 10 antocen 15 ons a dar. «Quegl sund jou 100% siir», pratenda Rieder. Sen la fiera dat igl dantant instabilitads.

Nignas vischnànças da purs ple

Cun l'agricultura segi ozigligi la colonisaziun dezentrala betga ple garantida. Par quegl dov'igl abitants, ca genereschian lur gudogn segl 2. a 3. sectur, peia cun industria, mastregnanza a prestaziun da sarvetsch. Igl sarvetsch fust gest an regiuns perifericas ple bünmartgieu ca stabilir industria. Rieder vut augmantar l'atractivitad anzemen cun zenters farms, sco par exaimpel Savognin near Gliant.

Pionier da la politica agrara

La furma politica agrara magna Rieder anavos segl schinumno «Brennan Plan» digls Stadis Unieus, agl qual, igls purs vignan sustanien cun masiras sozias, dantant ca tut gl'oter vean surscho a la dependenza da la fiera. Sen quell'ideia baseschi la politica agrara actuala da la Svizra. Fegnezias, sco par ex. La valeta da taragns ecologics e vagnida adatada. Ple bòld dev'igl garanzeias da prezi par singuls products agrars, mo per cugls pajamaints directes e la diversificaziun da l'agricultura stada pussevla. Ascheia à mintga manaschi savieu dezeder, tge c'e par el igl miglier. Avantatgs sen nivel sozial, economic ad ecologic.

UESTGIU DA CUERA

Ils sogns sacraments d'iniziaziun el center

(anr) La sesida dil Cussegl presbiterial ni dils spirituals dalla diocesa da Cuera, che ha giu liug dacuort a Nossadunnaun, ei sefatschentada dils s. sacraments d'iniziaziun: batten, creisma ed eucaristia. Ensemen cun commembers dil cussegl dallas teologas e dils teologs laics han era representants dallas diversas regiuns digl uestgiu dilucidau la situaziun actuala dalla pratica d'iniziaziun e fatg patratgs co ins savessi optimar quei egl avegnir.

Igl uestg ha tschentau damondas

All'entschatta ha uestg Vitus Huonder tschentau zacontas damondas: Tgei senn hai ei insum-

ma da battegiar affons, sch'ils geniturs ein buca promts dad educar ils affons religiosamein? Daco era far emprema s. communiun cun tonta pumpa, sch'ins senta gia la dumengia suenter negin plascher pli da retscheiver il Segner en quei s. sacrament? Pertgei era far ton sin la creisma, sch'il fiug dil s. Spèrt stezza immediat? Stuein nus buca sviluppar ina nova strategia? Uestg Vitus Huonder ha rendiu attent ad activitads en diocesas talianas e franzosas, nua che la baselgia locala lavuri vid renovar la veta sacramental sin tuts camps. In tal agir savessi era esser enzatgei fritgeivel per nosa diocesa. Sur canonici Christoph Casetti ha re-

flectau davart la situaziun actuala ord vesta pastoral-teologica e susteniu las stentas da preparar pli intensivamein ils fideivels da retscheiver ils s. sacraments.

Il president dil cussegl dils teologs e dallas teologas laicas, Dieter Müller-Flury, ha relatau dad experientschas legrevilas e meins emperneivlas, fatgas cun ils sacraments d'iniziaziun. Suenter quels impuls hai dau in brat da meinis en pintgas grupps. Igl ei vegniu dilucidau numerus damondas davart l'iniziaziun cristiana. Quellas ed a tras questiuns vegnan ad occupar ils gremis involvi era vinvon.

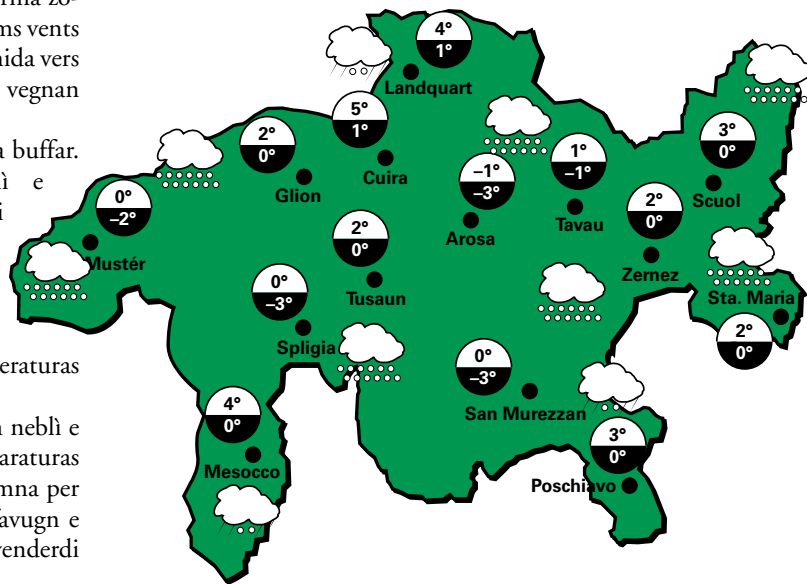
L'AURA

Plievgia – stemprà – naiv

Situaziun generala: In ferma zona da pressiu bassa e fermes vents dal sidvest portan aria umida vers las Alps. Las temperatur vegnan pli fraidas.

Oz: Oz cala il favugn da buffar. En gneral ferm nebl e plievgia. En las Alps naiv per part intensiv. Cunfin da naiv sin 1600 meters. En il sid sa sbassa il cunfin da naiv sin 1100 fin 700 meters. Temperaturas tranter 5 ed 11 grads.

Prognosas: Il mardi ferm nebl e plievgia e naiv cun temperaturas enturn 5 grads. La mesemna per part sulegliv, la gievgia favugn e plievgia ed era il venderdi plievgia.

KEYSTONE

Carlo Janka – terz en la cursa rapida a Lake Louise

(anr/gv) L'emprima cursa rapida da la stagiun nova è ida a la fin sco la cursa dals campiunadis mundials il fevrer passà a

Val d'Isère. Il Svizzer Didier Cuche ha gudagnà e Carlo Janka da Sursassa è daventa terz. Sin il victur ha il skiunz gri-

schun pers 60%. A Lake Louise haveva Carlo Janka lantschà l'onni passà ina grondiusa stagiun cun il second plaz.

NOVITADS DA WWW.RTR.CH

Trachsel fraina Sedrun Mustér

Hansjörg Trachsel, il president da la regenza Grischuna, vul franar las stentas da Sedrun Mustér Turissem, da sa colliar cun Andermatt Ursera. Il project da Sawiris stoppia anc s'avanzar manegia Trachsel. El cusseglia da far ils pensums da quella vart avant che da guardar sur il culm. El fa atents sin la crisa da finanzas a Dubai, ed avertescha che quai pudesi avair consequenzas per il project da Sawiris ad Ursera.

Giuvenils attatgan in um da S. Murezzan

A San Murezzan è in tudestg vegni attatgà ier saira d'ina gruppa da giuvenils. L'um da 36 onns è vegni pitgà ensemen, communitgescha la polizia chantunala. Malgrà las blessuras saja l'um tar la polizia per purtar plant. Tar ils delinquentes sa tracti da quatter en fin sis giuvenils tranter 16 e 20 onns.

Regenza turitgaisa resta burgaisa

Tar l'elecziun complementara ha la PPS cun ses candidat Ernst Stocker defendì il segund sez en l'executiva. El ha survegni 174 000 vuschs. Il cusseglier nazional Daniel Jositsch, il cuntracandidat dals socialdemocrats, ha survegni 143 000 vuschs. Stocker remplazza Rita Fuhrer che ha inoltrà sia demission.

Affittaziun da tegias d'alp a Sumvitg

Dals locataris da las 17 tegias da l'alp da Sumvitg n'èn betg tuts cuntents ch'i vegn decidì cun trair la sort, tgi che dastga prender a tschains ils proxims diesch onns las tegias d'alp. Bliers hajan investì blier en las tegias, ils davos diesch onns, auters pli pauc, hai num. Las tegias sa chattian pia en differents stadis ed èn uschia er tschertgadas different. Per la segunda giada offrescha la vischnanca la purschida da dar a tschains tegias d'alp a ses abitants. L'affittaziun cuzzà 10 onns.

Taglia a Brinzauls

La radunanza communal da Brinzauls ha approvà il preventiv 2010. Quel preveda in surpli d'expensas da ca 81 000 francs. Ultra da quai ha Brinzauls decis da laschar il pè da taglia tar 110 pertschient da la taglia chantunala simpla.

OZ DIE SÜDOSTSCHWEIZ

Super-GAU für Davoser Finanzhaushalt

Bündner Tagblatt

Lemm: «Das ist auch ein Sieg der SVP»

SO e BT pon ins retrair al kiosk

Doris Leuthard vul curreger la politica dal cussegl federal.

KEYSTONE

Leuthard conceda sbagls

La cussegliera federala Doris Leuthard conceda ch'il cussegl federal haja fatg sbagls quai che pertutga la libra circulaziun da persunas. Il cussegl federal haja quintà che dapli burgais da l'UE turnian en lur pajais durant la crisa l'economia, uschia Doris Leuthard en la pressa da la

dumengia. Ella ha declarà ch'i saja stà in sbagl dal cussegl federal, da na far diever la primavaira da la clausula da ventil, fixada en la cunvegna per la libra circulaziun da persunas. Uschia avessi la Svizra pudì tegnair davent dal martgà da lavur svizzer pliras milli persunas.

Brunner vules abolir il celibat

(Iq) Il nov parsura dals uestgs svizzers Norbert Brunner (Valais) vules abolir il celibat e pussibilitar a spirituals maridats da pudair daventar plevons. Quai ha ditg Brunner en ina intervista cun la NZZ da la dumengia. Il celibat duessi vegnir declarà facultativ. In a dettia nagina colliaziun directa tranter

il celibat ed il sacerdozi. Il celibat duai bain restar vinvant sco furma da vita pussaivla per spirituals catolics e sco ferm simbol per la successiun da Cristus. Il problem saja che quest pass na posia betg ina regiun singula far, mabain la Baselgia entera. Ed en il Vatican na dettia en il mument betg talas intenziuns.